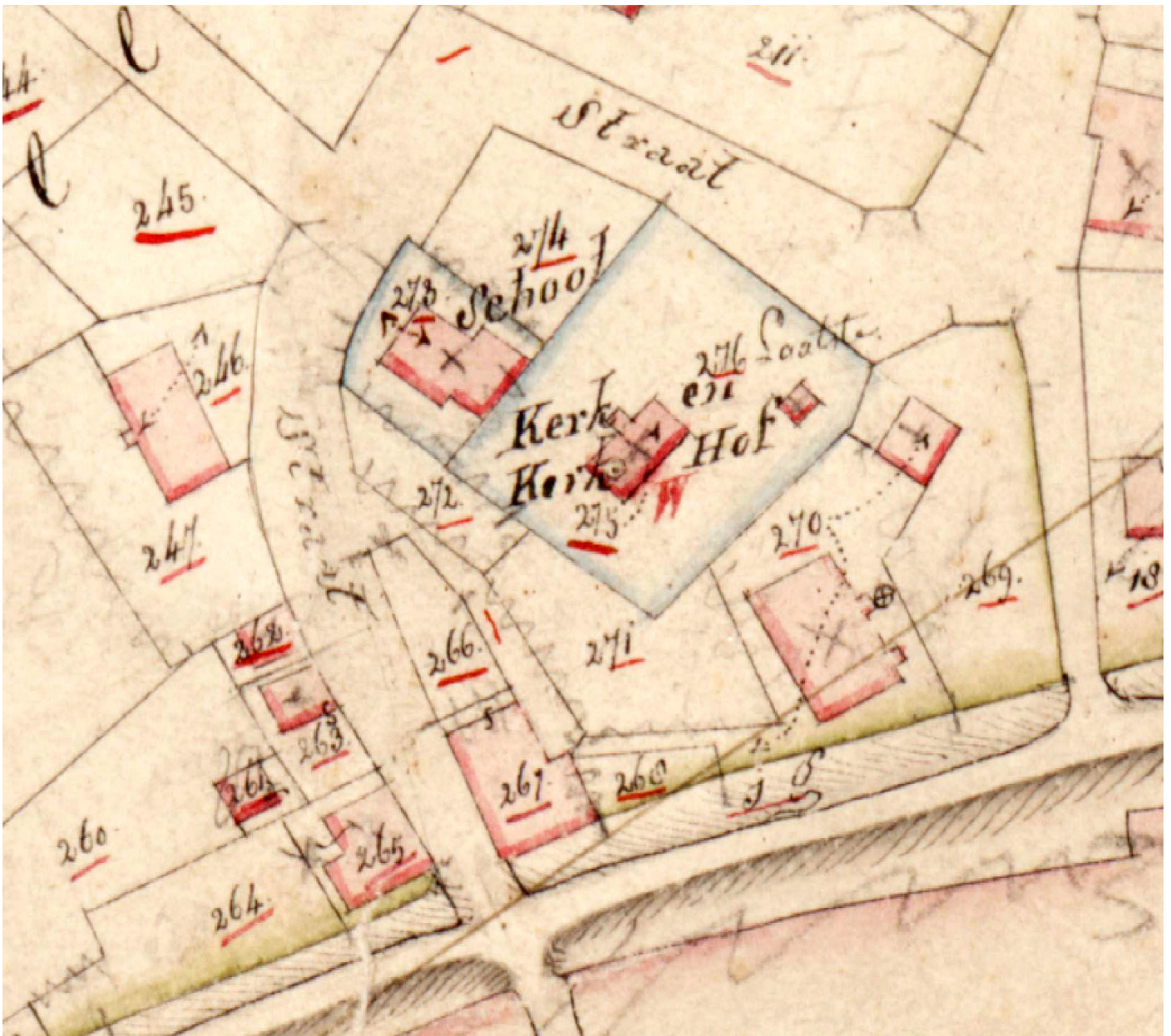


De kerk in Heesselt

Hieronder zien we de minuutplan van de kerk in Heesselt in 1832



We zien hier de percelen D275 en D276 met daarop de kerk en het kerkhof zoals ze toen waren.

Dat was een andere kerk dan de huidige.

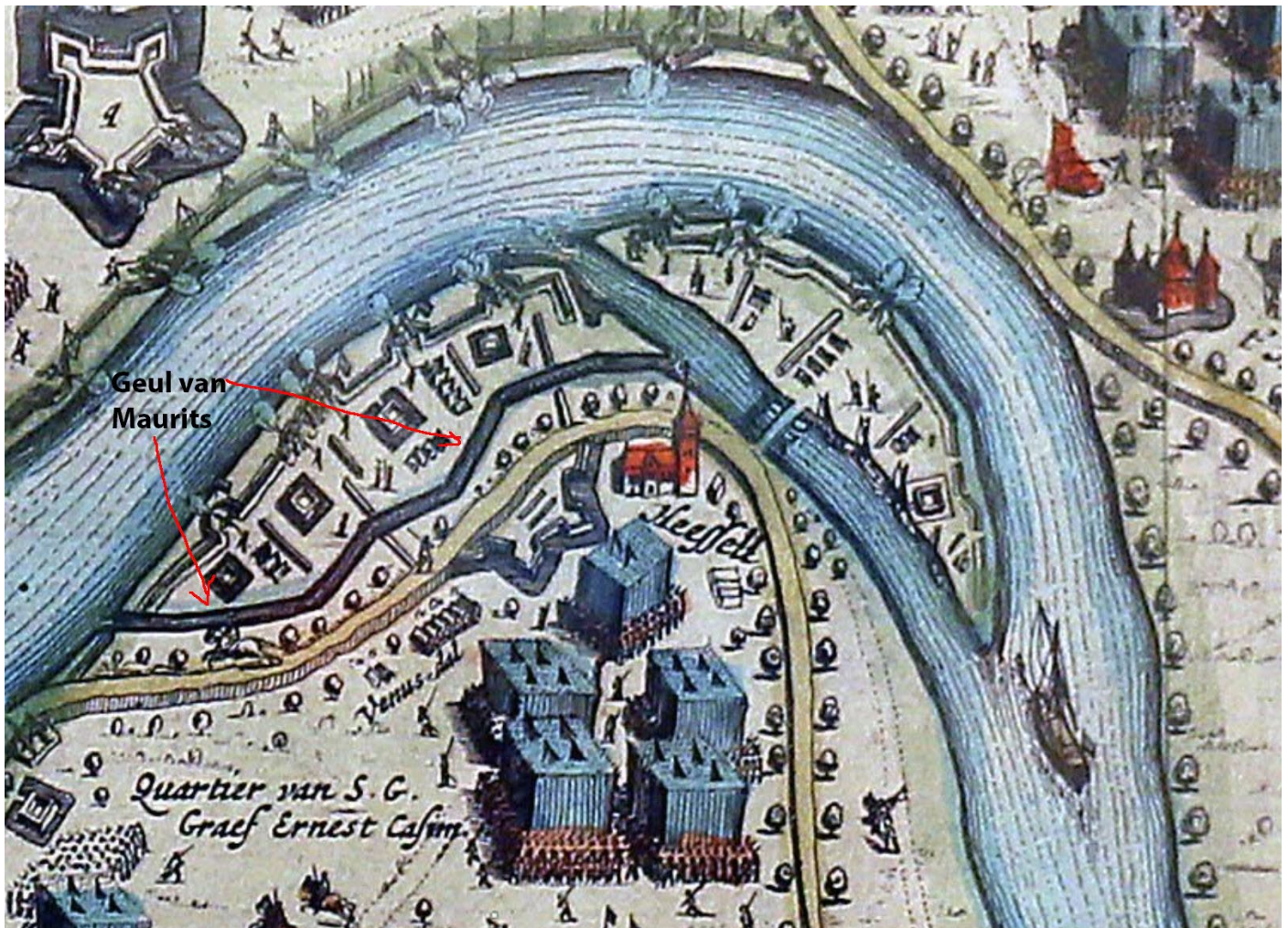
Op het kerkhof staat ook nog een klein huisje, dat staat omschreven als magazijn.

Perceel D273 en D274 zijn de school met schoolplein, ook deze is later op een andere plaats gebouwd.

In het mooie boekje van Corry Derksen († 2020) over deze kerk vindt u nog veel meer informatie.



Natuurlijk was er allang een kerk. Op onderstaande kaart uit de tachtigjarige oorlog zie dat in 1599 ook een kerk stond vlak naast een schans. Je ziet ook de geul die Maurits heeft laten graven langs de dijk om zo zijn boten veilig voor de Spaanse kanonnen te loodsen. De resten van die geul is nu nog te zien. De kaart is trouwens ondersteboven getekend met het zuiden naar boven.



Op onderstaande tekening van Jacobus Stellingwerff uit ongeveer 1720 staat ook de kerk van Heesselt getekend. Of hij er zo uitzag is niet zeker, want Jacobus tekende vaak alleen op aanwijzingen van anderen en kwam soms niet eens kijken hoe het er echt uit zag.





Op deze verpondingskaart uit 1809 zien we de kerk ook met nog de resten van de gracht van de schans uit eind 16e eeuw.



Op deze kaart uit 1714 van het kapittel Sint Marie zien we de kerk ook.



Op deze Bachienne kaart uit 1795 staat de kerk ook getekend. Het grappige is hier dat de Donkerstraat Hooyakkersestraat heette en de Gerestraat was toen de Daalweyde straat.



Hier een kaart uit 1825.

Al heel lang een kerk in Heesselt

Uit een aantal oorkonden en brieven blijkt het volgende:

Bisschop Ludger ontving bij oorkonde van 12 augustus 850 in precarie o.a. Hesola.

In een oorkonde uit 969 schenkt de Duitse Keizer Otto I aan graaf Widergeld een hof in Varik met kerk, hoeven, gebouwen horigen en gronden.

De kerk van Varik (Dikke Toren) komt verder in de geschreven bronnen voor het eerst voor in 1250 en was toen nog een bijkerk van de kerk van Heesselt.

De proost van Tiel blijkt in een oorkonde van 1250 in het bezit te zijn van het recht van 'begeving van het altaar' van de kerk van Heesselt – Varik. Deze had een invloedrijke positie. De kanunniken van St. Marie, die het tiendrecht te Varik en Heesselt bezitten, zullen de proost van Tiel in zijn rechten zijn opgevolgd.

De kerken behoorden dus aan het kapittel van de St. Marie te Utrecht.

In een oorkonde worden benoemingsrecht van de pastoor en beschikking over de inkomsten van tienden geregeld.

Met het kapittel werd in 1357 een overeenkomst gesloten door Rudolf Cocq van Opijnen over het onderhoud van de kerk in Heesselt

15 juli 1549: "Brief van den Stadhouder aan Schouten, buurmeesters en naburen van Varik, Heesselt, Malsen, Deil, Rump, Gellicum en Neerijnen, met last om aan het kapittel van St. Maria te Utrecht geen hinderpalen in de weg te leggen bij de verkoop van tienden enz."

1 maart 1557: "Brief van Johan van Rossum, heer van Pouderoyen en Meinerswijk, aan den stadhouder ter aanbeveling van Jan Gaertss voor de vacante pastorie van Heesselt."

[illegible]

Dit is in het belastingjaar 1843. De Kerk hoefde trouwens geen belasting te betalen. Die was vrijgesteld.

Verbouwing in 1849

De met baksteen geheel nieuw ommetselde toren bestaat uit drie geledingen, met viermaal versneden overhoekse steunberen. Tegen de zuidoostelijke steunbeer is een ronde torentrap uitgebouwd, die gaat tot onder de derde geleding en is gedekt met een half-achtkant piramidedak. De toren wordt bekroond door een ingesnoerde achtkantige spits, bekleed met leien.

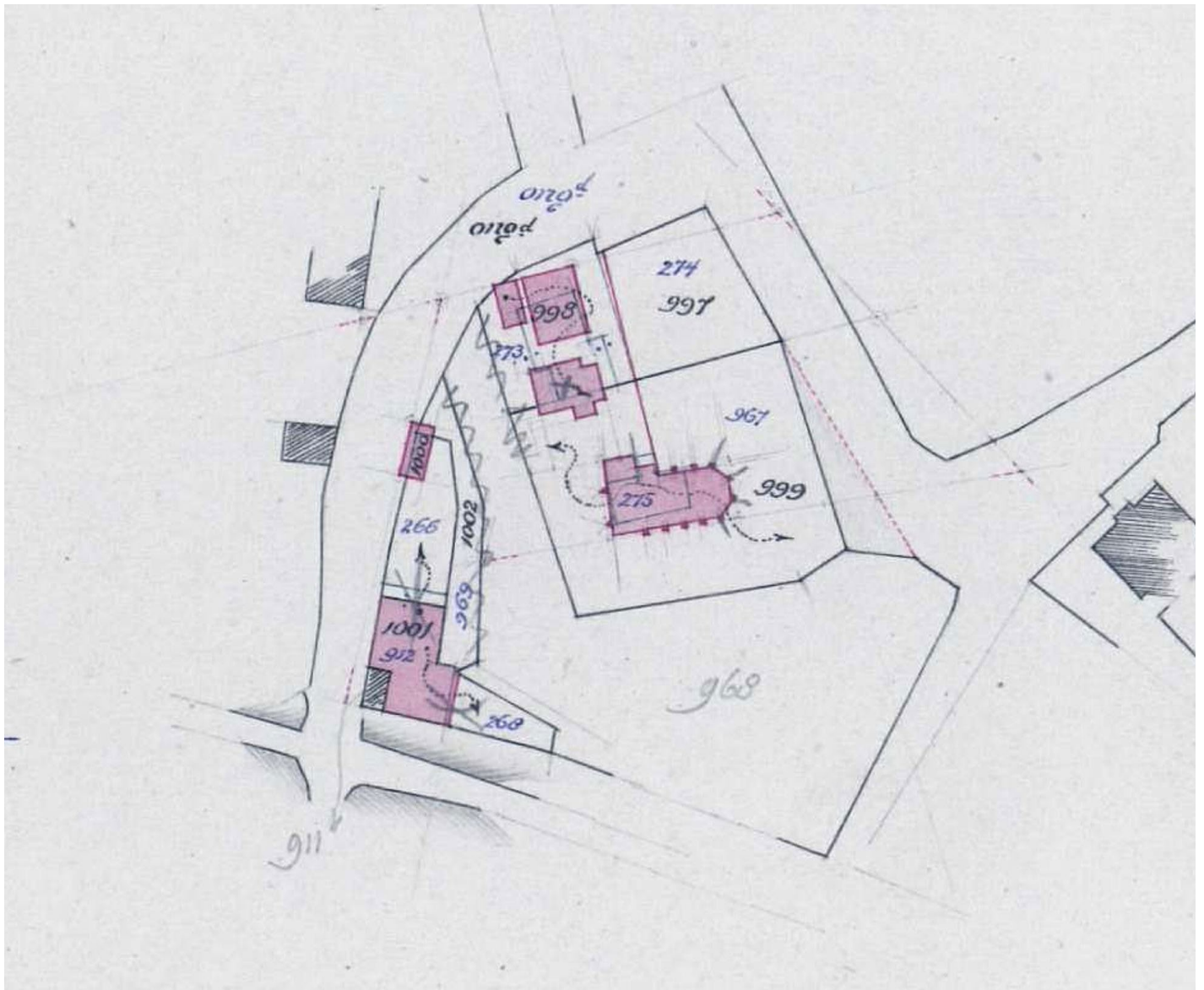
Hierboven een krantenartikel van 28 juli 1869

De kerk en het kerkhof worden verenigd to één perceel en krijgt een nieuw perceelsnummer nl. D 967

In 1889 wordt het perceel weer gesplitst omdat er een nieuw schip aan de toren is gebouwd. De bouw was in 1887 begonnen en de eerste steen is gelegd door mevrouw E. van der Linden-Van Houselt, de vrouw van de kerkrentmeester.

49	L 967	kerkhof	1580	rubelthauer	1840	Julius 2. 5. 393	2	12
				50.00				

Op deze hulpkaart uit 1889 zien we de bouw van de nieuwe kerk en weer een nieuwe nummering van de percelen die weer op verschillende manieren wordt gesplitst. In het rood is wat nieuw is. Het schip is nu groter dan voorheen. Aan deze tekening is te zien dat er in dat jaar veel gebouwd en verbouwd is.



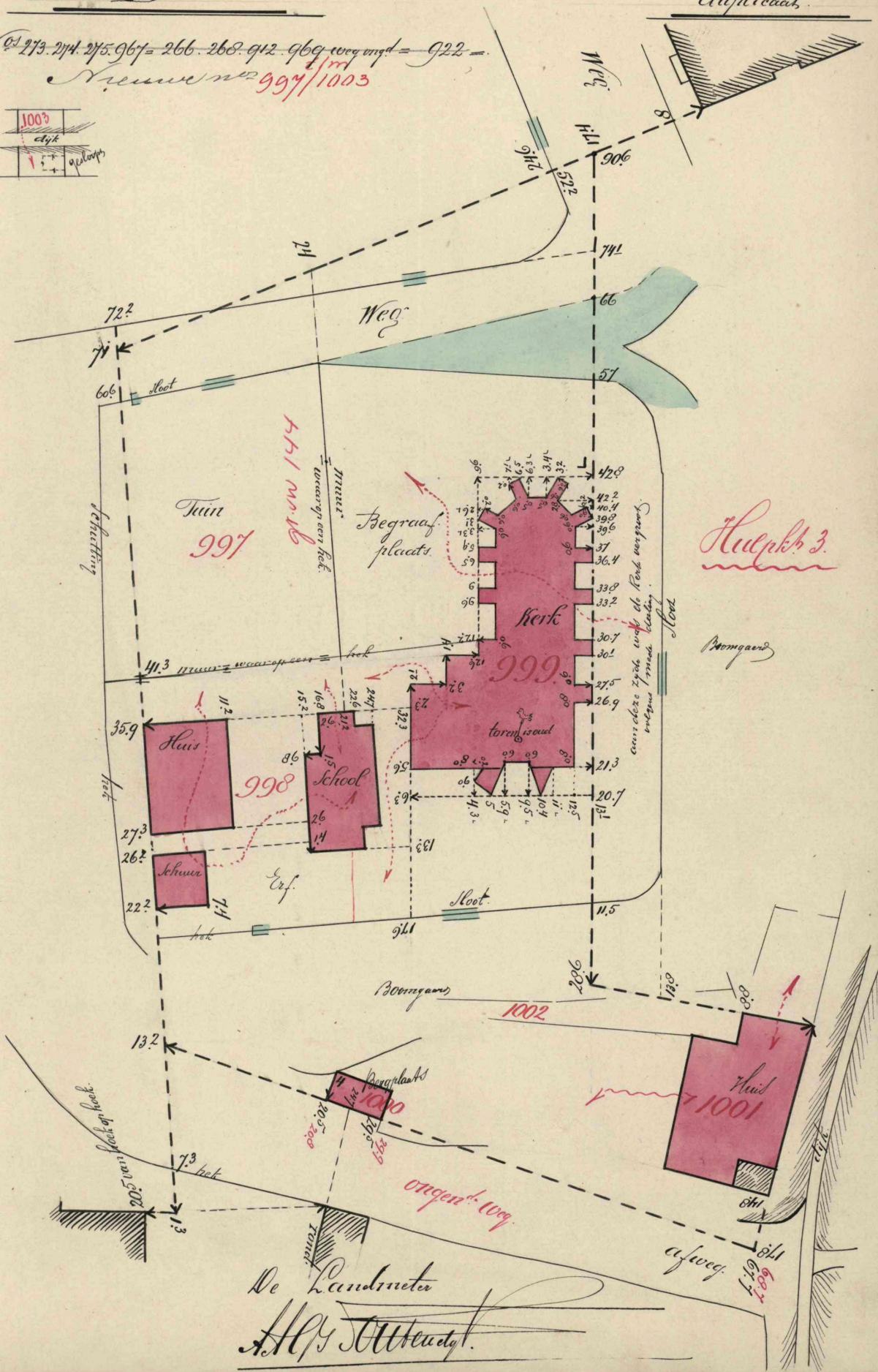
Op de volgende pagina zien we de veldwerktekening met de maten erbij. Links van de kerk is de nieuwe school en daarnaast een huis met schuur, waarschijnlijk het huis voor het hoofd van de school.

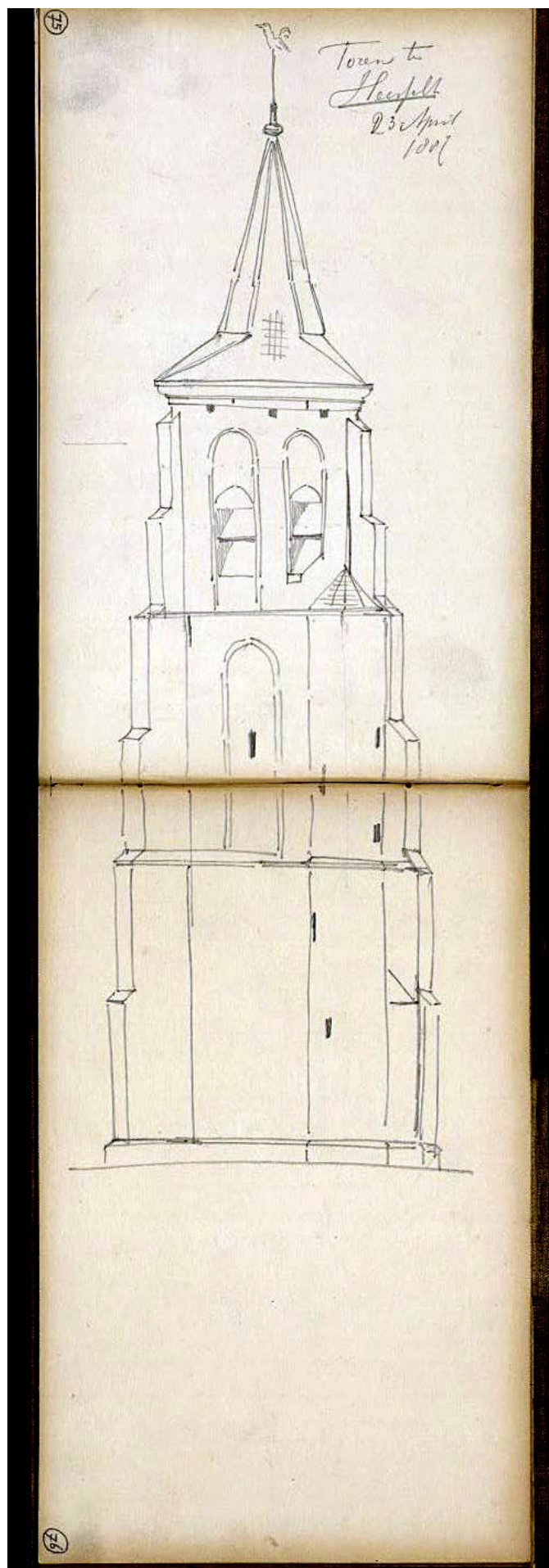
Variken Heerselt

D

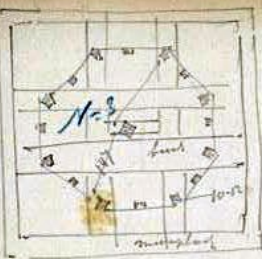
dienst 1890
N^o 12
Duplicaat.

N^o 273. 274. 275. 967 = 266. 268. 912. 969 weg onged. = 922 =
Nieuwe n^o 997/1003

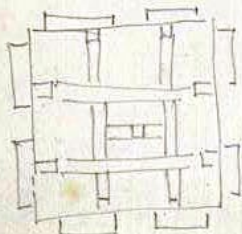
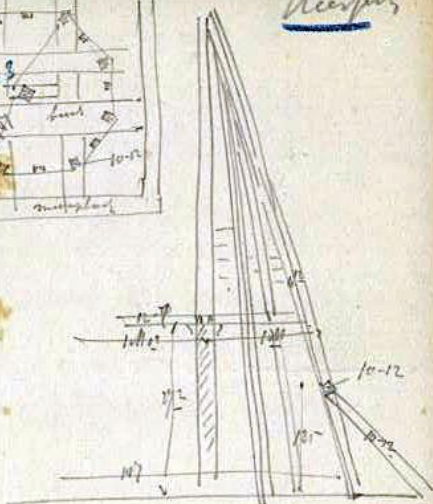


[illegible]

12

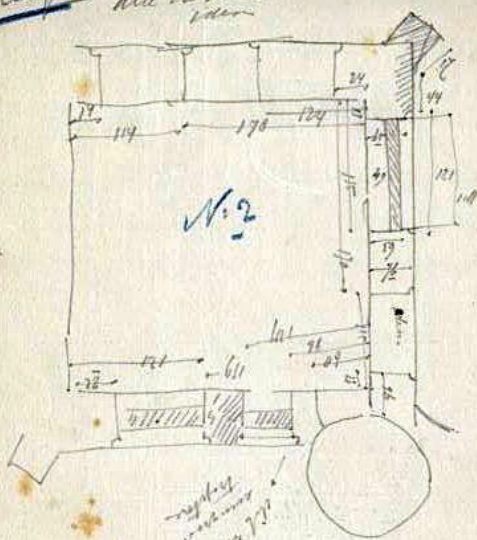


Uerspell



Uerspell

all ram
idem



regarding
very good
first course 72'

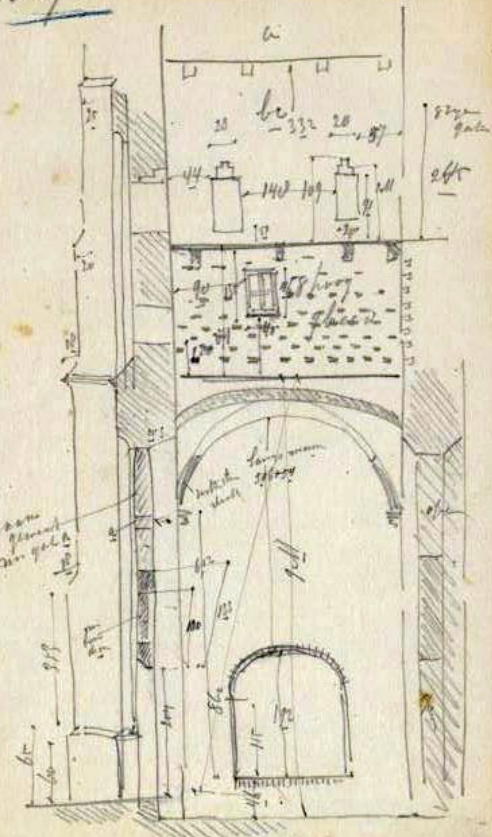
heptarchy mural
gate
recovered from
the area of
not in 160 for value

292
195

12

13

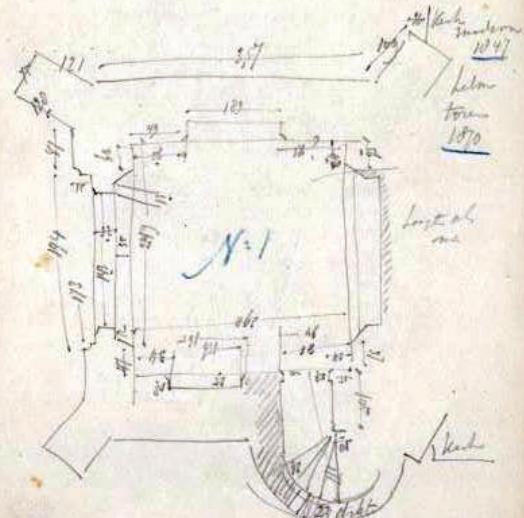
Uerspell



Uerspell



plans all the plan
from



1847
1870

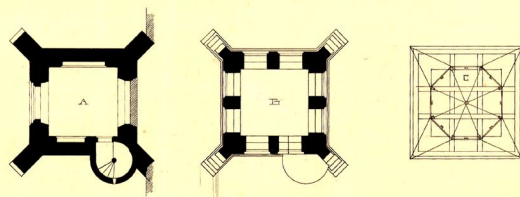
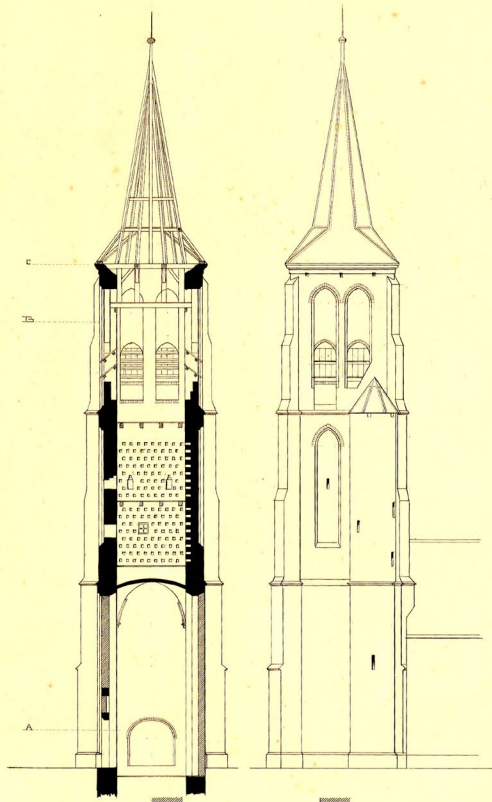
Long al
me

1847
1870

13

gen. Vanh

TOREN
VAN DE
KERK DER N.H. GEMEENTE TE HEESSELT.



Opgeheten in 1888

g. N. 142

BT-024189

Hier de toren op maat getekend. Deze is 32 meter hoog.

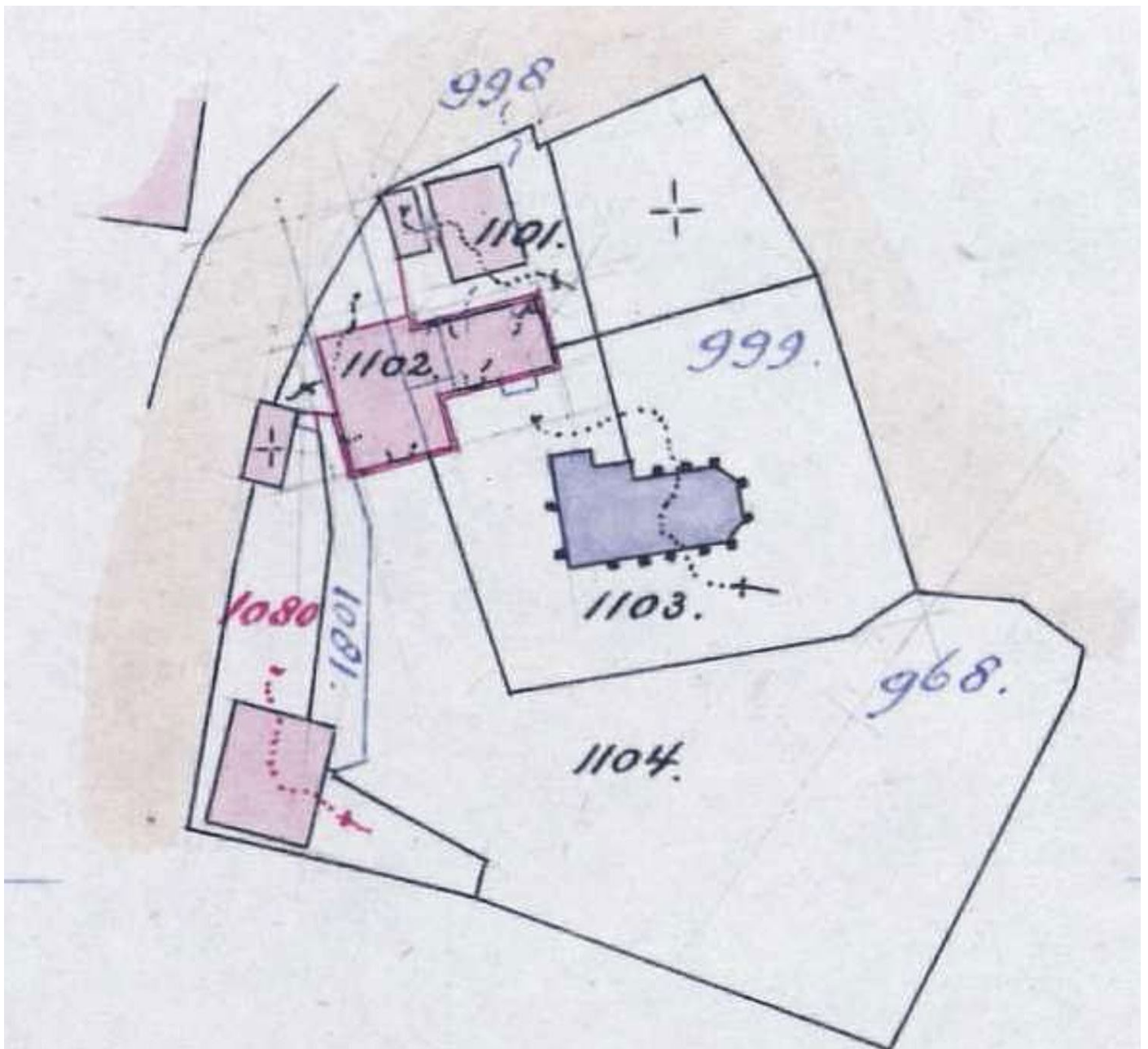


Een foto van de zuidgevel gemaakt in april 1887. De toren zelf ziet er nog belabberd uit met rotte planken voor de galmgaten en de muur is op enkele plaatsen beschadigd. De bakstenen zijn ook niet goed zichtbaar door een laagje cement.

In 1919 wordt de school vergroot en wordt een stuk van het perceel verkocht. Het krijgt nu weer een nieuw nummer namelijk D999.

53	Heuvel D 999	kerk en gemeenschap	1052	Onbekendbaar	ontd. door grootverkoop ont. 11/12	1349
		132	18-00-69	4661 630 74 11 95 112	1890	
54	1103	kerk en be- graafplaats	1028	Onbekendbaar		156 59

We zien dat de school een lokaal erbij krijgt. Er komt ook een muur van de school naar het huis op perceel 1101 en naar de straat. Dit wordt dan de speelplaats.



Op de volgende pagina de veldtekening met de wijzigingen nogmaals. De kerk en begraafplaats krijgen nu perceelnummer D 1103. De aanwijzer voor deze tekening is het hoofd van de school tevens voorzitter van het kerkbestuur.

De oude percelen D998 en D 968 en D1018 worden aan de gemeente verkocht. Dat betreft dus voornamelijk de school met het huis van het hoofd.

GEMEENTE *Varik en Heeselt.*

Sectie *D* Blad *A.*

Nieuwe Nummers: *1101^{6/m}/1104.*

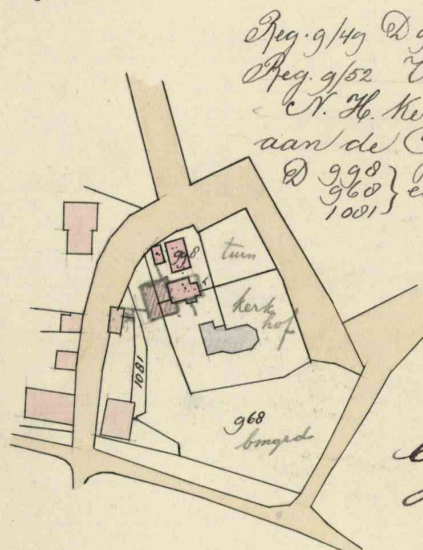
VELDWERK N^o. 2.

N^o. 137.

KADASTER.

Dienstjaar *1920*
N^o 40

~~Opdracht N^o.~~

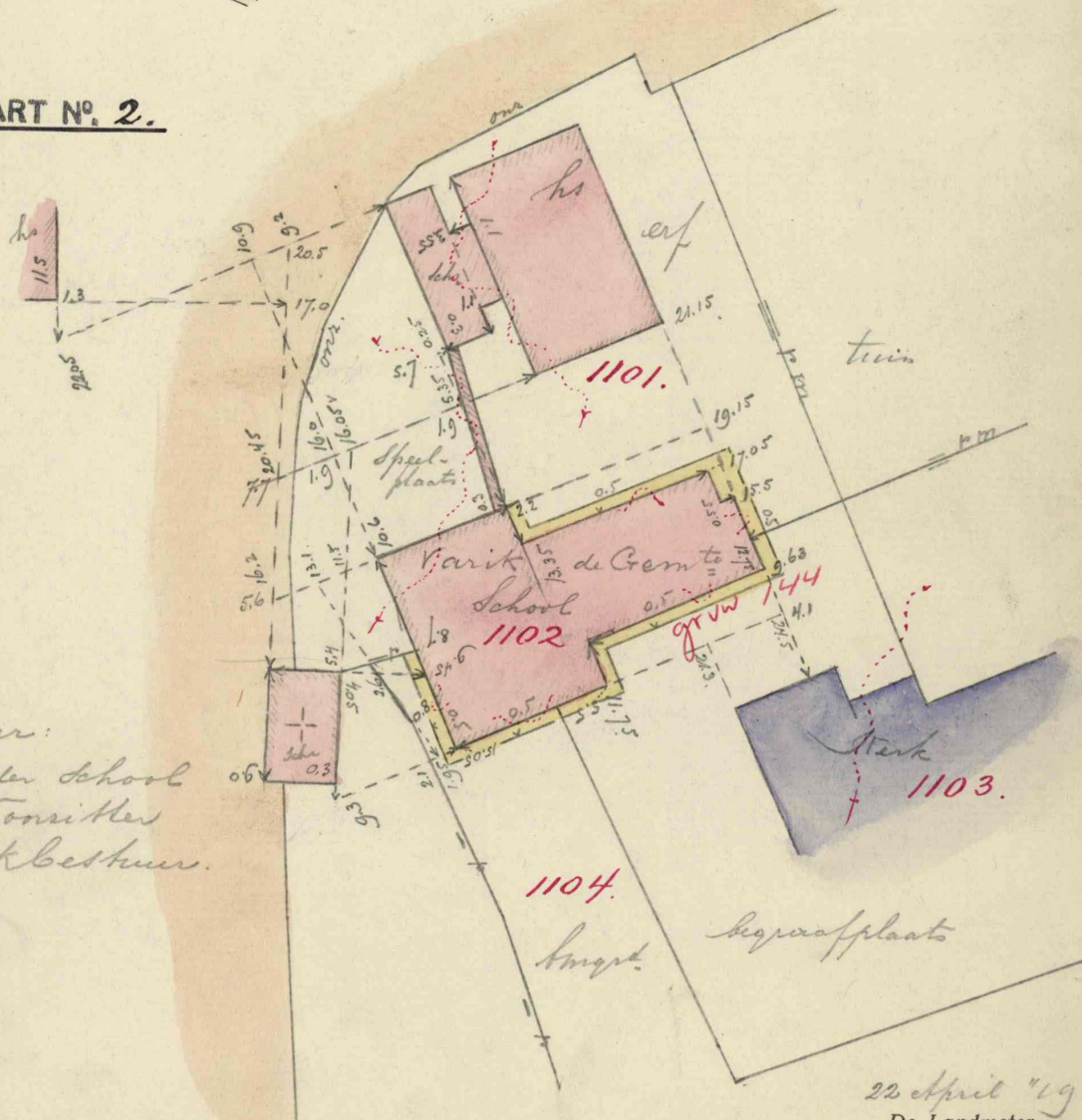


*Reg. 9/47 D 998 Bijbouw de Gemeente
Reg. 9/52 Verkoop Dl. 661/47
N. H. Kerk van Heeselt
aan de Gem^{te} Varik
D 998 } een afgesp. deel, groot ± 4.60 aren.
968 }
1001 }*

Nk te rectificeeren
gekocht is ook een N. H. deel van
999 groot 30 a.

De grens van perceel 1102
loopt 1/2 Meter buiten de opgaan-
de muren der School

HULPKAART N^o. 2.



Aanwijzer:
Hoofdel der School
tevens Voorzitter
1/2 Kerkbestuur.

22 April '19
De Landmeter,

J. J. J. J.

Toch geloofde men in die tijd nog in heksen..... getuige dit artikel uit de krant van 15 juni 1912.

Bijgeloof in 1912. Te Heeselt (gemeente Varik) heeft de gemeente-veldwachter proces-verbaal opgemaakt tegen 4 personen, die een man, gebonden op een kruiwagen, tegen zijn wil vervoerden naar de woning van een zieke vrouw, die, naar het heette, door hem behekst was.



In 1911 ziet de toren er weer prachtig uit.
Niet elke zijde heeft een klok.



Hierboven een
ansichtkaart van de
kerk in 1930



In 1939 raakt de
toren wat begroeid
met klimop.
Verder ziet hij er
goed uit.



De kerk met voor de school een ansichtkaart uitgegeven door MacLean in 1936

En hieronder een klas van die school in 1930





In 1955 is de klimop al tot boven gekomen

En op deze ansichtkaart is de toren bijna helemaal dicht begroeid.





In mei 1986 maakt Piet van Galen deze
twee foto's



In het volgende artikel zien we dat er weer een kleine wijziging is in de percelen. De kerk verkoopt een stukje aan de gemeente voor de school. Dit vindt plaats in 1962.

54	D1103	kerk en school	1698	Onbelast	25 okt 1963	Verkoop	75/5	1256	1	212	125
								89	53.	89	62

